

Akademi for Præstekadetter

AKADEMI FOR
PRÆSTEKADETTER

Akademi for Præstekadetter, Favrskov Provsti 2019-21

Akademi for Præstekadetter er blevet til på initiativ af provst Anders Bonde og Favrskov provsti.

Akademileder Eva Pedersen har stået for implementering og drift af akademiet i forsøgsperioden.

Evalueringen af projektet er gennemført af Folkekirkens Uddannelses- og Videncenter under ledelse af teologisk vidensmedarbejder, ph. d. Kirsten Donskov Felter.

Teksten i nærværende forkortede udgave af evalueringsrapporten er redigeret af Eva Pedersen.

© Favrskov Provsti og forfatterne 2022

Tryksag
5041 1001

Layout og disponering
Kommunikationsrådgiver
Anne Dorte Nørby

Grafisk produktion
WERKs Grafiske Hus a|s
werk.dk

Forord

I august 2019 blev fem teologistuderende ansat i et to-årigt forløb som præstekadetter i Favrskov Provsti; et fagligt relevant studiejob, hvor de skulle arbejde med præstens kerneopgaver.

Projektet blev fulgt af Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, FUV, med henblik på en evaluering af projektet. Arbejdet har udmøntet sig i rapporten *Akademi for Præstekadetter*.

Nærværende hæfte samler i kort form op på baggrunden for projektet og arbejdet med det i planlægningsfasen. Endvidere præsenteres hvordan projektet er forløbet igennem de to første år: Om akademiets funktion, kadetternes arbejdsopgaver og præsternes, menighedsrådenes og kadetternes oplevelse af projektet. Slutteligt samles der op på FUV's konklusion og der gives en perspektivering af projektet.

Det indledende afsnit om baggrund er skrevet af provst Anders Bonde, afsnittet om akademiet og den resterende sammenfatning af FUV's rapport er skrevet af akademileder Eva Pedersen.

Ønsker man at læse mere om projektet, henvises der til FUV's rapport.

Rapporten kan hentes fra:

<https://www.fkuv.dk/undersogelser-og-viden/udgivelser-og-rapporter>

“Akademi for Præstekadetter”

– de første mål af en præsteskjorte...

Om baggrunden for projektet v. provst Anders Bonde.

Favrskov provstis præster er samlet til provstikonvent på Vartov. 22 præster og fem præstekadetter på studietur til København. Et døgnseminar – den ene dag med temaet klima i selskab med filminstruktøren Phie Ambo og hendes klimafilm “70/30”. Den anden omkring kirken og det hellige med oplæg af forfatteren Søren Ulrik Thomsen. Og ellers to veganermåltider “kompenseret” af flæskesteg og rødgrød med fløde i “Grøften” i Tivoli i lokalet “Mormors kolonihavehus” afsluttende med Kim Larsen musicalen: “Midt om natten” i Tivolis koncertsal.

Et præstekollegium på en god social-faglig rejse. Vigtige temaer med præster, der udfordres af det omgivne samfunds tunge dilemmaer og uomgængelige temaer holdt op mod det hellige. Hvem er vi som kirke? Hvor kommer vi fra? Og hvad skal vi?

Midt i det hele sidder så præstekadetterne. De er med ved bordet på lige fod! De er en integreret del af samtalen. Tager dilemmaerne ind som var de, ja, præster. De føler sig ikke kun som en del af festen i “Mormors kolonihavehus”. De er også med i alvoren, når Søren Ulrik Thomsen i “Pro Ecclesia” taler den lutherske gudstjeneste op. Præstekadetterne tager det hele ind, og der fornemmes i samtalen med dem en spirende præsteidentitet tage form.

Det er det, det hele handler om med “Akademi for præstekadetter”.

I MESTERLÆRE SOM PRÆST

Omdrejningspunktet og det stærkt drivende i projektet har været de teologistuderende selv, præstekadet-

terne. I mere end to år har vi oplevet dem i præstegruppen og set dem i funktion i provstiets kirker. Et samvirke, der næppe kan illustreres bedre end i en TV-gudstjeneste fra Voldum fra efteråret 2021. Præst og præstekadet leverer her en dialogprædiken næsten som en retorisk synkronsvømning. Læreren og lærlingen som en duet af en evangelisk tone. En prædiken, de skriver sammen – og holder – i en proces, der efter eget udsagn inspirerer dem begge. En mesterlære, som menighedsrådene og menighederne i Favrskov godt kan li’. Et lærlingehold, der helt afdæmpet bygger på den vigtige erkendelse, at der er meget i et præstearbejde, der er erfaringsbaseret. Og at det er af stor betydning at skaffe sig noget af den erfaring, inden kjole og krave kalder på en forventning om det fuldt befarne.

VEJEN TIL PRÆSTEEMBEDET STYRKES AF PRAKSISERFARING

Meget tyder på, at der er udsigt til præstemangel i Danmark. Der er for få teologistuderende og for få af dem, der er, bliver præster. Og dem, der bliver det, ved ofte for lidt om, hvad de går ind til. Årsagerne hertil er mange. Et generelt traditionstab har utvivlsomt betydet, at et teologistudium for flere og flere gennemføres uden egentlig kontakt og erfaring med den folkekirkelige hverdag.

Selvom den praktiske del af præsteuddannelsen er velfungerende, synes det ikke i tilstrækkelig grad at kunne afbøde det kulturchok, mange unge præster oplever i mødet med den praktiske virkelighed og menighedernes forventninger.

Uden at der er konkrete tal for det, tegner der sig en oplevelse af, at et stigende antal præster stempler ud af jobbet efter få år i embede.

Denne situation kalder på handling. Nye tiltag omkring udviklingen af den praktiske del af præsteuddannelsen i FUV-regi samt ansættelsen af uddannelseskoordinatorer i stifterne er gode skridt på vejen. I Favrskov går menighedsrådene imidlertid skridtet videre og spørger, om tiden ikke et inde til, at menighederne påtager sig et større medansvar for at motivere de teologistuderende til at blive præster.

Det er disse perspektiver, der er afsæt for Favrskov provstis initiativ til et *Akademi for Præstekadetter*.

Vi tror på, at en væsentlig styrkelse af praksis allerede i studietiden vil forstærke oplevelsen af, hvor meningsfyldt og inspirerende præstearbejdet er.

Akademi for Præstekadetter er således et konkret forsøg på at bygge bro mellem teologistudiet og præsteembedet ved at systematisere de teologistuderendes adgang til at få erfaring med præstens kerneopgaver, gudstjenester, prædiken, undervisning og sjælesorg. Det sker ved, at fem præstekadetter ansættes i et lønnet fagligt studiejob 10 timer om ugen i to år. Forudsætningen for ansættelse er, at man er bachelor i teologi, indskrevet på kandidatdelen på teologi, og at man er aktiv på studiet. Kadetterne klædes på til de konkrete opgaver af en akademileder, der selv er præst.

I provstiet bliver de en del af præstegruppen. De står i praksis i lære i den erfaringsvirkelighed, der er præstens. Opgaverne defineres af biskoppen i samråd med provsten og den enkelte sognepræst. Sigtet er at komme så tæt på præstens erfaringsvirkelighed som muligt. Det handler om dannelse.

FOKUS PÅ PRÆSTEEMBEDET

Akademi for Præstekadetter er skabt i en kontekst af stor opmærksomhed på og forståelse for præsteembedets betydning. Efter menighedsrådsvalget i 2016 besluttede menighedsrådene i Favrskov provsti på provstens initiativ at gøre præsteembedet til et særlig fokusområdet med henblik på at bakke præsterne op

fagligt og ressourcemæssigt. Herunder ønsket om et forbedret arbejdsmiljø og en styrkelse af arbejdsglæden, samt tid til fordybelse og det grundlæggende præstearbejde.

Det er ind i denne fornemmelse for præsteembedets betydning, tanken om et Akademi for Præstekadetter fik lov at udfolde sig og blive til virkelighed. Hele vejen rundt, i menighedsrådene, præstekredsen og i provstiudvalget har mit forslag om at ansætte teologistuderende i studiejobs mødt stor velvilje, og de fornødne ligningsmidler blev stillet til rådighed med tilslutning fra provstiets budgetsamråd.

STYREGRUPPENS ARBEJDE

I forbindelse med vedtagelsen af forslaget blev der nedsat en projektstyrgruppe, der bl.a. skulle profilere projektet både indadtil og udadtil. Indadtil var det vigtigt at få fastlagt de teologistuderendes funktion og opgave og at få dem placeret som en legitim del af præstegruppen. Her melder betegnelsen "præstekadetter" sig som en unik betegnelse for de studerende som nogle, der er i funktion med begrænsede beføjelser, men som er der i deres egen ret og med en faglig identitet forskellig fra alle andre. De er præstekadetter!

Styregruppen bestod af:

- En teologistuderende
- Fire præster fra provstiet
- En projektmedarbejder
- Provsten
- En proceskonsulent

Gruppen arbejdede i mere end halvandet år med udviklingen af projektet.

Udadtill var der også en vigtig opgave i forhold til et nationalt perspektiv. Det var helt nødvendigt at skaffe den fornødne legitimitet for projektet både i præsteforeningen og kirkeministeriet, men også på universitet.

En anden vigtig pointe i styregruppens arbejde var "Akademitanken". Akademiet er vigtigt som den fælles instans i provstiet, som faciliterer alle dele af præstekadetternes virksomhed under ledelse af en akademileder. Derved undgås, at præsterne i provstiet binder for mange ressourcer i betjeningen af kadetterne. Kadetterne er så at sige forberedte på forhånd til den opgave, de skal løse i den konkrete menighed.

ANSÆTTELSE

Interessen fra de studerende var overvældende. Der indkom 14 ansøgninger – dvs. ca. halvdelen af dem, der var mulige – til de fem opslåede stillinger til første hold.

Det afgørende kriterium for ansættelse var som nævnt formelt; dvs. at ansøgere skulle være indskrevet og studieaktive på kandidatuddannelsen. Herudover var der enighed om, at det ville være ønskeligt med en spredning på teologisk og personlig profil, og ikke mindst at en uafklaret tilgang til fremtidig præstegerning ville være velkommen i og med at et sigte med projektet netop var at bidrage til en afklaring. Af hensyn til arbejdet i akademiet blev der desuden lagt vægt på, om der ved ansættelserne tegnede sig en gruppe, der ville kunne fungere sammen.

PRÆSTESKJORTEN – KADETTERNE OG TEOLOGIEN

Biskoppens opbakning til projekt "Akademi for Præstekadetter" har været entydig fra begyndelsen. Henrik Wigh-Poulsen har været med på, at præstekadetterne er en del af præstegruppen. Men også, at vi er skarpe på, hvilke præsteopgaver kadetterne kan påtage sig i forhold til ordinationen. Ikke mindst spørgsmålet om varetægelse af gudstjenester.

Udgangspunktet for ansættelsen af præstekadetterne er, at de skal varetage de grundlæggende præsteopgaver, der ikke kræver ordination.

Præstekadetterne bærer præsteskjorte ved gudstjenester, som et synligt udtryk for deres legitimitet som liturger og prædikanter. Det giver efter eget udsagn kadetterne tryk i situationen, men gør dem samtidig genkendelige i deres funktion og markerer et element af præsteidentitet, men adskiller sig tydeligt fra præstekjolen som officiel embedsdragt.

I samråd med biskoppen blev det besluttet at byde kadetterne velkommen med en gudstjeneste. Dette ville understrege deres legitimitet, uden at komme i karambolage med præsternes ordination.

Kadetternes familier og repræsentanter fra alle provstiets menighedsråd var med. Præsterne deltog i ornat og gik i procession sammen med præstekadetterne anført af biskoppen, der prædikede, holdt en velkomsttale til kadetterne og overrakte dem hver et alterbogssæt.

I sin tale understregede biskoppen, at der hverken var tale om en kandidatfejring, ordination eller indsættelse. Kadetterne er ikke præster. Men når det alligevel gav god mening at begynde med en gudstjeneste, var det for at understrege opbakningen fra provstiets menigheder, sogne og præster, og fællesskabet omkring ansættelsen og arbejdsopgaverne.

Intentionen bag den gudstjenestelige markering er således det meget vigtige, at de teologistuderende oplever et synligt tegn på, at der er brug for dem som præster i folkekirken. Og alting tyder på at den rituelle markering var vigtig som identitetsmarkør for kadetterne. En markering, der ikke bliver mindre af, at biskoppen er med og lægger sin fulde autoritet bag.

Dermed er præstekadetterne sat i arbejde med manér. Ikke som ordinerede præster, men præster på vej – med alterbogssættet i hånden som en forsmag på det, det hele handler om...!

Resume af rapporten
v/ akademileder Eva Pedersen.

Portræt af en præstekadet, del 1

Hvem får lyst til at søge studiejob som præstekadet i Favrskov Provsti og hvorfor?

Fælles for de fem unge teologistuderende, der søgte ansættelse som præstekadet var et uafklaret forhold til et fremtidigt karrierevalg og ønsket om at få afklaret om præstegerningen var noget for dem.

Deres erfaringer med folkekirken spændte fra sporadisk kirkegang til jul og ved livets højtider til tidligere eller nuværende engagement i sognekirker og/eller kirkelige organisationer. Men alle ønskede de mere indsigt i præstens arbejde.

“*Det er jo præstejobbet, man får indsigt i. Og det er jo lige præcis det, jeg er i tvivl om. For hvis jeg ikke overvejede at blive præst, så ville jeg nok tage en praktik i Folkekirkens Nødhjælp eller Røde Kors.*”

Ud over at være i tvivl om de selv ønskede at være præster, var de også usikre på, om de kunne leve op til kravene til rollen som præst.

Havde de livserfaring nok? Kunne de se sig selv i rollen som offentlig person og repræsentant for folkekirken – og leve op til det ansvar, der i det hele taget følger med jobbet?

“*Lige præcis det med ansvaret kunne godt ende med at afskrække mig. Så det med at finde ud af, at måske er det mere i mit hoved. Måske er ansvaret slet ikke så stort. Eller måske er det ok ikke at kunne fikse alles problemer. Sådan noget. Altså få det lidt mere ned, og måske også bare få lidt mere tiltro til mine egne evner i det.*”

Samtidig har der blandt nogle været bekymringer over jobbet livsformsdimension og forventningen om at 'være på', også uden for almindelig arbejdstid:

Det er jo ikke som med andre jobs, at man tager på arbejde, og så er jeg præst, og så tager jeg hjem... altså så er man jo stadigvæk præst, også derhjemme. Så der ligger jo hele tiden den her konstante åbenhed, parathed til at møde det andet menneske. Som, jeg jo synes, er det fantastiske, men som jeg også ser som det meget udfordrende.

Det var ønsket om at få disse ting afklaret, der motiverede de fem første kadetter til at søge disse studiejobs.

VELKOMMEN TIL DANMARKS FØRSTE HOLD PRÆSTEKADETTER

Akademiet slog for første gang dørene op for de fem præstekadetter en tidlig mandag morgen sidst i august 2019. Foran dem lå et to-årigt ansættelsesforløb, hvor de ti timer om ugen skulle arbejde med præstens kerneopgaver: Gudstjeneste, undervisning og diakoni/sjælesorg.

Som startskud på forløbet var en introuge i akademiet. Ugen kulminerede torsdag aften med festgudstjenesten som Anders Bonde fortæller om i det foregående afsnit. At biskop Henrik Wigh-Poulsen forestod gudstjenesten, at provstiets præster deltog i fuldt ornat, at kadetterne gik ind i procession, med biskoppen i front og provst Anders Bonde bagerst og at kadetternes familier var mødt talstærkt op, var ikke alene en flot velkomst til kadetterne. Det var også et vidnesbyrd om, at kadetterne var ønskede, villede og havde opbakning i både Provsti og Stift. Af menighedsråd, præstekollegaer, provst og biskop.

Festgudstjeneste i Nr. Galten Kirken i Hadsten.

Kadet om velkomstgudstjenesten:

“

Jeg synes, det er meget stort. Og når jeg... jamen jeg synes godt nok, det er rart. Jeg føler mig virkelig taget seriøst, og jeg føler mig VIRKELIG velkommen, og sådan næsten savnet, altså det her er virkelig vigtigt.

Kære præstekadetter!

Tillad mig at spørge på alles vegne – på egne, på menighedens, på præsternes og såmænd også på jeres vegne: Hvad er I nu for nogle? Og hvad er det vi lige har gang i her? For sådan nogle som jer er jo ikke set før her i vores kirke og kirkeliv. Og det med, at jeg, eller på mine vegne provsten, på den her måde, midt under en gudstjeneste stiller sig op her i korbuen og taler til menigheden, det er normalt noget, vi forbinder med en præsteindsættelse. Men I er jo ikke præster, lad os lige indledningsvist slå det fast. I er ikke teologiske kandidater. I er ikke engang praktikanter. Nej, I er, for nu, på denne jeres første dag på jobbet, at pinde det helt ud, teologistuderende med et studiejob, hvor I har fået muligheden for at komme tæt på præstegerningen. I er teologistuderende som af menigheder og præster her i Favrskov provsti, gennem jeres studiejob, skal gøres klogere på den præstegerning I forhåbentlig har kurs imod, og som I forhåbentligt engang kan træde ind i, når I har taget jeres kandidateksamen og været igennem jeres efteruddannelse.

Men når vi nu sidder her i kirken sammen med jer, når vi nu holder gudstjeneste sammen – menighed, præster og præstekadetter – og I sidder der i jeres til lejligheden indkøbte præsteskjorter, så er det jo også for at understrege, at det her ikke et helt almindeligt studiejob, hvor I tulrer rundt på egen hånd, men at det sker på initiativ af og med stor opbakning fra provstiets menigheder, sogne og præster, og at de sammen vil følge jer, støtte jer, opdrage lidt på jer, gør jer klogere på alt, hvad der hører præstelivet til og med statsgaranti give jer lyst engang at træde ind i et præsteembede, dét arbejde, der efter min mening er det bedste, mest meningsfyldte og givende arbejde, man kan have.

De vil lære jer at kende. I vil lære dem at kende og på den måde vil I erfare, hvordan et præsteliv leves i en sammenhæng med mange forskellige mennesker, i mange forskellige situationer i det brogede og sammensatte liv, der er vores. I vil erfare, hvordan den teologi I sidder og arbejder med inde på universitetet, hvordan den pludselig folder sig endnu mere ud og giver endnu mere fra sig, vinder i dybde og relevans. Jeg tror i det hele taget, I på den måde, i jeres studiejob som præstekadetter, vil komme i en tættere dialog med jeres studium, med jeres bøger og jeres lærere. Og – det tror jeg også – jeres studiekammerater vil gennem jer komme i en tættere dialog med det præsteliv i menigheden, som I nu kommer tæt på. Så jeg håber da – det skal jeg ikke lægge skjul på – at det her enestående initiativ, på den måde giver endnu flere lyst til både teologistudium og præstegerning.

På mange måder handler det at være præstekadet om et følgeskab. Menighederne og præsterne her i provstiets sogne følger jer fra i dag og gennem de næste par år på vej, på vej frem mod den dag, hvor I efter eksamen og efteruddannelse, bispeeksamen og ordination engang kan få kjolen og kraven på og, som jeg har hørt det udtrykt, kan få fødderne under eget alterbord. Og vil følge dem og inspirere dem med jeres viden, tilgang og at I i det hele taget er sådan mere frisk fra fad.

Og lige netop dér hvor vi følges bliver det evangelium vi bygger på – lige netop dér bliver det evangelium virksomt, til trøst, håb og mod.

Så kære, kadetter, kære menigheder, kære præster, godt følgeskab, god rejse, Gud i vold.

Og da det her jo hverken er kandidatfejring, ordination eller indsættelse (det kommer vi til), så kan jeg jo ikke give jer hverken kollatser eller eksamenspapirer, men jeg kan give jer hver et alterbogssæt, som en indikation af, at nu begynder det, følgeskabet, rejsen, læretiden (kadetterne kaldes frem ved navns nævnelse og får hver især et alterbogssæt).

Akademiet

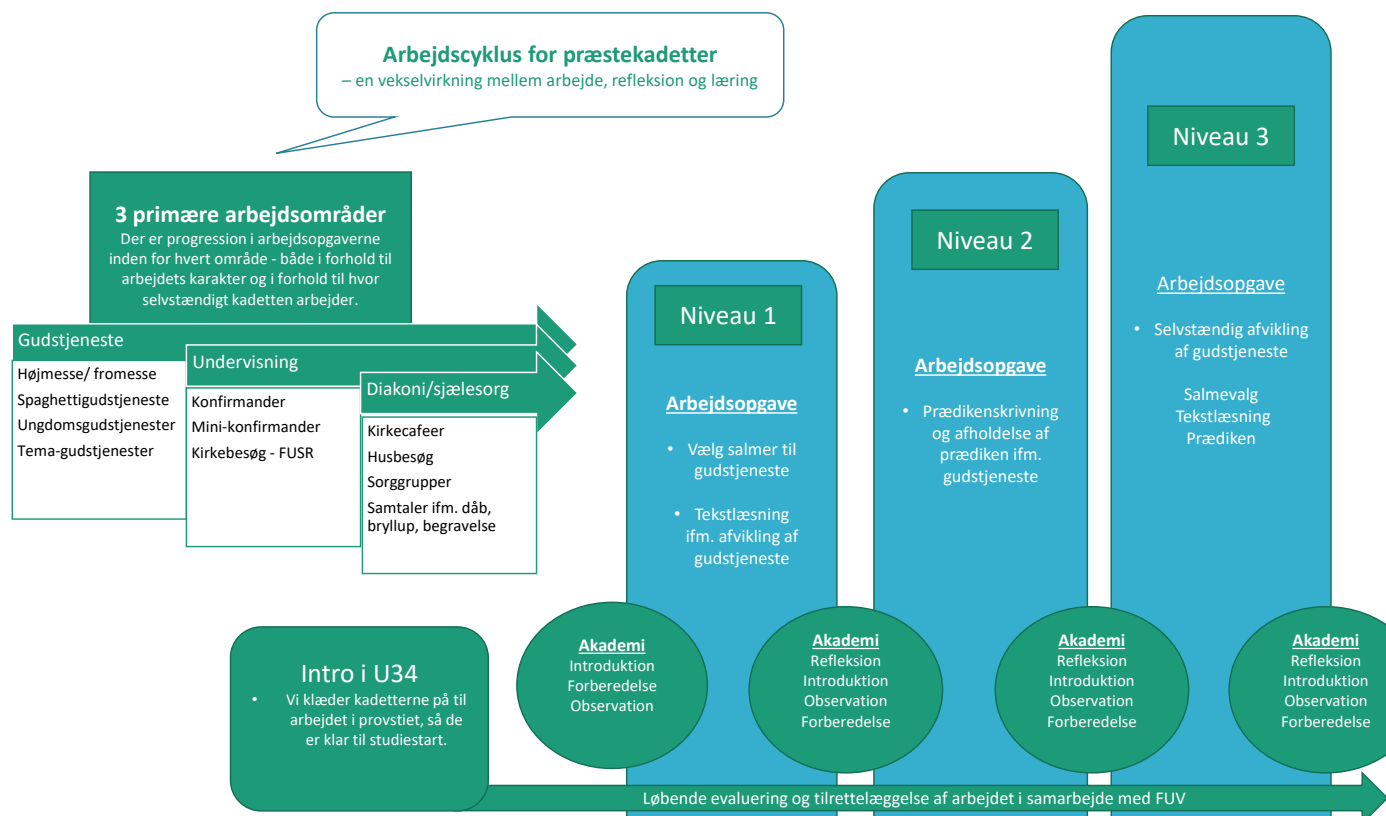
FAKTA OM AKADEMIET

- Sognepræst i Grundfør, Haldum og Vitten Pastorat, Eva Pedersen, er ansat som akademileder ved *Akademi for Præstekadetter* og er frikøbt 50% til opgaven.
- Det er akademilederens opgave at stå for den daglige ledelse af det samlede projekt, at tilrettelægge og koordinere kadetternes undervisning og arbejdsopgaver.
- Akademilederen underviser i akademiet og provstiets præster deltager heri ad hoc.
- Akademiet har til huse i provstihusets kælderetage

Akademiets opgave er helt grundlæggende at klæde kadetterne på til deres arbejdsopgaver, og afsættet for undervisningen er spørgsmålet om *hvilken* viden kadetterne må have, *før* de kan varetage en opgave, og *hvordan* de får den viden.

Hver gang kadetterne skal forberedes til en ny opgave, arbejdes der efter samme cyklus: Først er kadetterne ude for at observere opgaven i et eller flere af provstiets sogne. I akademiet er efterbearbejdelse af observationen indledning til undervisningen om

Grafik over arbejdsproces

og forberedelse af arbejdsopgaven, herunder også udarbejdelse af et produkt (f.eks. et undervisningsmateriale til en undervisningsgang for konfirmander) og praksisforberedelse (f.eks. liturgiske øvelser). Når kadetterne har været ude og udføre arbejdsopgaven, skriver de dels en refleksion om, hvordan det gik og dels efterbearbejdes deres erfaring i fællesskab i akademiet.

KOLLEGIALITET OG FÆLLES LÆRING

Akademiet er ikke alene et fælles lærings- og refleksionsrum for kadetterne, men også for provstiets præster og på tværs af faggrupper. Derfor arrangerer akademiet også kursusdage, der er fælles for kadetter og en eller flere af kirkens faggrupper: præster, KK-M'ere og organister. Hensigten med disse kursusdage er, at de skal være med til at styrke faglighederne, samarbejdet på tværs af faggrupper og relationerne i provstiet.

I det hele taget er det vigtigt, at kadetterne er en del af det kollegiale miljø i provstiet. At de oplever, at præsterne er deres kollegaer og omvendt. Derfor er kadetterne naturligvis med til provstikonventer, budgetsamråd og sociale arrangementer i provstiet.

For at styrke kollegialiteten og relationerne mellem præster og kadetter blev der i foråret 2020 indført "Præstekaffe" i akademiet. Som afslutning på en undervisningsdag gæster en præst akademiet, og over en kop kaffe fortæller vedkommende om sit arbejde, sit sogn, en faglig interesse eller kompetencer på særlige områder.

Planlægning

Ud over undervisningen er det også en opgave for akademiet at planlægge, hvor og hvornår kadetterne skal ud og varetage deres arbejdsopgaver. Denne planlægning er sket halvårligt og i et samarbejde mellem akademi, præster og kadetter.

I projektets designfase diskuteredes det i styregruppen om kadetterne alle skulle udføre deres arbejdsopgaver i hele provstiet eller om de hver især skulle tilknyttes et pastorat eller samarbejdszone. Der er fordele og ulemper ved begge modeller. Det endte derfor med et både-og.

I begyndelsen varetog de opgaver i hele provstiet, hvilket betød at kadetterne lærte provstiet bredt at kende. De mødte mange forskellige måder at være præst og kirke på, samtidig med at kadetterne kunne være så stor en ressource som muligt for præsterne. Fra foråret 2021 og resten af deres ansættelse blev kadetterne tilknyttet hhv. Hadsten Storpastorat og Kirken i Hinnerup samt Søften – Foldby Pastorat. Tilknytningen gjorde det muligt at give kadetterne en større indsigt i præstens hverdag og hverdagen i et sogn. Derudover var håbet at kadetternes tilstedeværelse i hverdagen ville betyde, at kadetterne kunne komme mere med præsterne ud til samtaler i forbindelse med dåb, vielse og begravelse, end hidtil havde været tilfældet.

Foto fra workshop om konfirmander og salmer med organist Kristine Toft Hansen.

I efteråret 2020 blev der gennemført en workshop om konfirmander og salmer for præster, KKM'ere, organister og kadetter. De øvrige planlagte workshops måtte desværre aflyses pga. coronarestriktioner.

Kadetternes arbejdsopgaver

I den 2-årige ansættelsesperiode brugte kadetterne
48% af deres arbejdstimer på gudstjeneste,
29% på religionspædagogik,
11 % på kasualier og sjælesorg,
12% på andre opgaver,
fx menighedsrådsmøder,
planlægningsmøder, skrive klummer
til kirkeblade og ugeavis osv.

EFTERÅR 2019

- Være liturg i søndagsgudstjenestens formesse
- Prædike i søndagsgudstjenesten
- Assistere under altergang ved søndagsgudstjenesten
- Være liturg i søndagsgudstjenestens formesse, prædike og assistere under altergang ca. en gang om måneden fra oktober 2019 og resten af ansættelsen.
- Forberede og afholde julegudstjenester for dagplejere, daginstitutioner og skoler.
Alle provstiets præster får materialet til inspiration eller brug.
- Deltage i tema om sjælesorg i forbindelse med Allehelgen
- Deltage i sorggruppe

FORÅR 2020

Opgaver fra forrige periode samt nye opgaver:

- Forberede og afholde spaghettigudstjenester
- Forberede og afholde undervisning for minikonfirmander og deltage i kirkeuger for 3. årgang.
- Deltage i dåbssamtaler og -handling, herunder også skrive og evt. holde dåbstalen
- Deltage i begravelsessamtaler og -handling, herunder også skrive en tale ud fra samtalen.
- Deltage i babysalmesang
- Deltage i kirkecafeer
- Selvstændigt at holde gudstjenester med fromesseliturgi (uden dåb og nadver) fra juni 2020

EFTERÅR 2020

Opgaver fra forrige perioder samt nye opgaver:

- Være liturg og prædike ved søndagsgudstjenesten én gang om måneden
- Forberede og afholde undervisning for konfirmander
- Forberede og afholde ungdomsgudstjenester
- Forberede og afholde andre særgudstjenester
- Deltage i vielsessamtaler og -handling, herunder også skrive en tale ud fra samtalen.
- Deltage i menighedsrådsmøder
- Deltage i budgetsamråd

FORÅR 2021

Opgaver fra forrige perioder samt nye opgaver:

- Medvirke i forberedelse og afholdelse af særgudstjenester, fx kyndelmissegudstjenester
- Deltage i samtaler på ældrecentret
- Deltage i koordineringsmøder, herunder kalendermøder, præstemøder og medarbejdermøder.
- Skrive klumme i kirkeblad og ugeavis

CORONA

For et projekt hvor omdrejningspunktet er praksis, siger det næsten sig selv, at corona og perioderne med lockdown har haft stor en betydning, fordi det afskar kadetterne fra at komme ud i praksis.

Heldigvis blev kadetterne inddraget i nye opgaver, herunder bl.a. at lave fjernundervisningsmateriale til konfirmander. Akademiet stod også for flere nye projekter

Jul to go & to come

For at undgå at havne i en situation, hvor julens gudstjenester for skoler og børnehaver måtte aflyses uden at kunne tilbyde noget andet i stedet, faciliterede akademiet projektet "Jul to go & to come". I akademiet blev der fremstillet julepose med kreative aktiviteter til provstiets skoler, daginstitutioner og dagplejere, og der blev lavet materiale til kirkebesøg, både med og uden gudstjeneste. Derudover var der også et digitalt spor, hvor en julekalenderlåge blev åbnet på Facebook hver dag i december.

Digitale kadetter

Akademiet stod for flere digitale projekter under perioden med lockdown. Der blev produceret tre digitale andagter til tre søndage, som kunne deles på kirkernes facebooksider.

I påsken 2021 lavede de to hold kadetter videoer til hver af påskens dage: En refleksion til palmesøndag, en bagevideo hvor der blev bagt stjernebrød til skærtorsdag, en langfredagsandagt, en samtale på kirkegården til påskedag og en vandring på anden påskedag.

AFSLUTNING PÅ FORLØBET

I forløbets afslutningsfase blev der lagt individuelle planer for kadetterne med fokus på de arbejdsopgaver, som de endnu ikke havde fået eller gerne ville nå at få flere erfaringer med.

Der blev også kigget fremad mod kadetternes fremtidige karrierevalg. Da alle var afklarede med at skulle ud og søge embede efter pastoralseminariet, blev ansøgningsprocessen talt igennem. Der blev kigget på stillingsopslag for at hjælpe kadetterne til afklaring om, hvad de ønsker sig i og af et embede, hvad de kan forvente, og hvad der vil blive forventet af dem. Slutteligt blev der selvfølgelig også lavet en skriftlig statusrefleksion over de to års ansættelse, og i akademiet blev forløbet evalueret og talt igennem.

Perspektiver på projektet

*Hvad har præster, menighedsråd og præstekadetter fået ud af projektet?
Evalueringsrapportens beskrivelse af dette er her opsummeret i citater.*

Præsternes perspektiv

Flere præster fremhæver prædikener i forbindelse med søndagsgudstjenesterne som det område, hvor der har været størst aflastning. Generelt var der også tilfredshed med kvaliteten af kadetternes arbejde.

Gudstjenesterne

"Jeg har oplevet god kvalitet i prædikener og god respons fra menighederne. Vi har jo ansvar for gudstjenesten, vi er henvist til at stole på, at det er ok, og det har det overordnet været".

"De kan noget, de tør noget! Præstekadetterne har turdet formulere sig lidt skarpere, end jeg gør, fordi jeg kender menigheden. De har kunnet byde ind og give inspiration".

"Det har været en "kæmpe aflastning", at kadetterne kunne tage en frommesse selv, som de kunne fra foråret 2020".

"Det var en kæmpe praktisk aflastning til julegudstjenesten med poser med tingeltangel – en god aflastning, som jeg synes vi skal tænke i".

Undervisning

Overordnet har præsterne haft gode erfaringer med at have kadetter til at undervise konfirmander og mini-konfirmander:

"Aflastning hos mig var så mega godt – kunne virkelig have brugt noget mere".

"Det er på mange måder gået over forventning, og jeg glæder mig til det næste hold".

"Corona har betydet, at meget af materialet skulle omdefineres, så her har kadetterne kunnet løfte en opgave og været en ekstra ressource".

Sjælesorg

Der er begrænsninger for kadetternes rolle på sjælesorgsområdet, fx. ved begravelsesamtaler. Kadetterne har derfor primært observeret, når de har været med en præst til en samtale.

På grund af coronanedlukningen har adgangen til at deltage i kirkecafe og andre diakonale opgaver desuden været mindre end planlagt, og som helhed er kadetternes erfaringsgrundlag med dette område derfor temmelig begrænset.

KADETTESOM RESSOURCE

Ifølge projektbeskrivelsen var et af formålene, at præstekadetterne skulle være en ressource. Optællingen af kadetternes bidrag peger på, at de har udgjort en markant arbejdskapacitet og leveret et konkret stykke arbejde. Dog er det ikke alle præster, der har haft en oplevelse af arbejds- og tidsmæssig aflastning. Flere giver udtryk for, at noget af den tid, der er blevet frigivet gennem kadetternes tilstedeværelse, i stedet er blevet brugt på vejledning og koordinering.

Aflastning kan være andet end tid

Interviewene med præsterne viser, at aflastning også være andet end sparet tid:

”Det er måske en større aflastning at få en samtalepartner, en legeskamrat, en lærling, altså en kadet knyttet lidt tættere på med mulighed for involvering før og feedback bagefter – end det er blot at blive fri for at skrive en prædiken eller en konfirmationstime”.

”Vi har haft dem med i prædikengruppen, og det har givet fin inspiration at have dem med. De er jo vanvittig opdaterede, fordi de sidder med hovedet i bøgerne”.

”Jeg har brugt dem meget til at reflektere over egen praksis: Hvad gør jeg, hvorfor gør jeg sådan. Den slags samtaler er ikke så hyppige med kolleger. Vi arbejder som regel alene. Meget givende at få stillet spørgsmål”.

”Kadetternes tilstedeværelse har givet positiv forstyrrelse over hele linjen”.

Akademiet

Præsterne har generelt haft en oplevelse af, at kommunikationen med akademiet har været god og at de har fået den information, de havde brug for.

”Ret smooth kommunikation med videregivelse af kontaktoplysninger mm. Eva er god til at sende information ud, og vildt grundig. Alting passer!”

Menighedsrådenes perspektiv på projektet

Kadetternes prædikener får ros med på vejen af menighedsrådene: de er velforberedte, gennemtænkte og velformulerede, og det at høre synspunkter fra et ungt menneske er blevet modtaget positivt som et frisk pust. Dog er der enkelte kritiske kommentarer på fremførelsen og formen, særligt hvad angår begyndelsen af projektperioden, men der har været en udvikling gennem projektperioden.

“

Kadetterne klarede det fantastisk – de fangede børnene – måske de havde alderen med sig.

Skolebørnene lyttede og lavede ikke alt muligt andet, som man kunne forvente, når børn i den alder har fået juleferie og måske bare gerne vil hjem.

”

Nogle fremhæver, at ungdomsgudstjeneste for kommende konfirmander og julegudstjeneste for skolen har været vellykkede; ungdomsgudstjenesten har været nytænkende, og kadetterne har formået at fange skolebørnenes opmærksomhed: Det fremhæves også, at kadetterne har været imødekommende og sociale og har vist interesse for opgaverne og dem, de har talt med.

Nogle menighedsråd har forbehold ved kadetternes deltagelse i sårbare situationer som sjælesorg og begravelsessamtaler, men også ved dåb og vielse. I disse situationer finder man det vigtigt, at det er den lokale præst, som menigheden kender og har tillid til.

Kadetternes perspektiv på projektet

AKADEMIET

Generelt har akademiet haft stor betydning for kadetterne. At have akademiet som kollektivt læringsfællesskab og akademilederen som vejleder og sparringspartner fremhæves som afgørende for kadetternes faglige og personlige udvikling.

Kadetterne arbejder med julegudstjenester

Kadetterne om akademiet

“Noget, der har været helt uundværligt i det her forløb, er helt klart undervisningen. Den har været velforberedt, gennemtænkt og grundig. Vi har fået lov til at arbejde rigtig meget og øve rigtig meget, og det har i hvert fald gjort mig tryk i de forskellige opgaver, når jeg endelig skulle ud i praksis”.

“Der har været en stor respekt for, at vi er ved at udvikle vores egne måder at gøre tingene på – og det har været megagodt”.

“At være i båd med en flok, som heller ikke var supertrygge på området og også skulle finde sig selv i det, var med til at menneskeliggøre den ‘frygt’ man ellers kunne gå og bygge op omkring opgaverne”.

“Vi er gode venner og har det sjovt – men vi har også meget forskellige holdninger til ting og til hvordan – og ikke mindst – hvornår ting skal gøres”.

Liturgiske
praksisøvelser
i Grundfør kirke.

PRÆDIKEN

Selvom flere af kadetterne ved projektets begyndelse syntes, at tanken om at skulle prædike var en smule angstprovokerende, så er de enige om, at udbyttet ved at arbejde med prædikener er meget stort. Dette også i forhold til afklaring af, om præstejobbet kunne være noget for dem.

RELIGIONSPÆDAGOGIK

Ligesom med prædikenerne var flere af kadetterne usikre omkring undervisningen af konfirmander og minikonfirmander ved projektets start. Men undervisningen i akademiet og praksiserfaringen med selv at undervise, har givet kadetterne mere selvtillid omkring undervisningsopgaven.

Kadetterne om at undervise og prædike

"Det var klart prædiken-delen af præstejobbet, jeg frygtede allermest. Men det at få erfaring med at skrive, øve for hinanden i akademiet og få øvelse i at stå og prædike for en menighed er virkelig noget, jeg synes har været lærerigt og sjovt".

"Jeg er i hvert fald blevet mere tryk ved, at det skal jeg nok finde ud af.

"Relativt hurtigt følte jeg mig tryk i forhold til prædiken, men også i forhold til en afklaring omkring om jobbet var noget for mig. Der skulle vel egentlig ikke særlig meget til andet end måske de første par prædikener plus mødet med præsten selv".

Workshop om konfirmandundervisning med besøg af Finn Andsbjerg fra Folkekirkens Konfirmandcenter

Kadetterne klar til kirkeuger i Hinnerup

SJÆLESORG

Kadetterne har ikke stillet spørgsmålstejn ved, at de har været henvist til rollen som fluen på væggen i forbindelse med døds-, vielses- og begravelsessamtaler. Men den begrænsede adgang til selv at komme på banen har alligevel haft sine konsekvenser

“

Kadet om sjælesorg

“Jeg føler mig klædt på-ish, men ikke lige så meget som til de andre opgaver”.

“Vi har fået en øget indsigt, men jeg synes stadig, at der er en stor del af det, som vi mangler, men som måske bare er svær at forberede sig på, fordi det kræver, at man selv skal mere ud i praksis”.

VIGTIGE MØDER

Mødet med præsterne, menighederne, folkekirkens ansatte og menighedsråd har gjort indtryk på kadetterne og givet dem en masse indsigter, både i præsteembedet og folkekirken.

Mødet med forskellige præster og sogne har givet kadetterne et godt indblik i den folkekirkelige mangfoldighed. Det at komme rundt til provstiets sogne har bidraget til et vigtigt indblik i forskellige vilkår for præster og menigheder.

Samtidig var der også en utryghed forbundet med det konstante møde med nye mennesker. Tilknytningen til et enkelt pastorat i det sidste halve år, skabte en anden forankring og gav et mere nuanceret billede af relationernes betydning i præstearbejdet. Den nære tilknytning gav også en god indsigt i præstens hverdag og opgaver.

“

“Specielt det sidste halve år, hvor vi jo har været mere en del af præstens hverdag og set, både hvordan menigheden møder dem, og hvordan forældrene til konfirmanderne møder dem, hvordan konfirmanderne møder dem. Altså der er sådan en... altså man kan mærke, at der bliver sat noget i gang af præsterne. Og sådan en seriøsitet omkring og et ansvar over for den menighed, de er i, som jeg synes er meget inspirerende”.

“

“Præsterne har selvfølgelig været meget forskellige, men også mere forskellige end jeg havde forestillet mig”.

“Ved at besøge og prædike i de forskellige kirker har jeg oplevet en diversitet, jeg bestemt ikke troede herskede. Folkekirken har på den måde virkelig vist sit væsen”.

“Favrskov er enormt stor, altså når jeg var så mange forskellige steder, jeg kunne ikke altid lige huske, årh, den menighed, eller at det var formanden der”.

Præstekadetter fra venstre:
Anne Marie Munk Sørensen,
Anne-Petra Bandringa, Laura Fischer,
Valdemar Mahon Ringsmose,
Gaute Holm-Hansen.

PRÆSTESKJORTEN

Præsteskjorten gav i begyndelsen anledning til en smule tøven. Det føltes uvant at skulle bære uniform. Men kadetterne oplevede hurtigt, at skjorten fungerede som identitetsmarkør, der kunne gøre det enklere at tage rollen på sig. Skjorten giver legitimitet til kadetterne og fungerer som en støtte i forbindelse med deres opgaver i kirken.

“Det, at der er genkendelighed over skjorten betyder, at folk ved, hvem man er. Folk kan se, at man skiller sig ud. Det betyder også, at man bliver tillagt en forventning og en større grad af seriøsitet. Man kan ikke bare stå og ”lalle”, når man har sin skjorte på”.

Portræt af en præstekadet, del 2

Tidligere blev der tegnet et portræt af præstekadetterne ved projektets opstart. Men hvad var der sket ved projektets afslutning? Mens det i begyndelsen var fælles for kadetterne, at de var usikre på, om de ville være præster efter deres teologiske embedseksamen, var de ved afslutningen af projektet også alle fælles om at være afklarede: De ville være præster.

Det ser ud til, at der er flere ting, der har hjulpet kadetterne til den afklaring, ikke mindst den praksiserfaring de har fået med præstens arbejdsopgaver.

Også mødet med de mange forskellige præster og deres forskellighed har haft betydning for kadetternes mulighed for udforskning af egen identitet i forhold til præsterollen.

“Netop denne forskellighed gjort det nemmere for mig at se mig selv i rollen, men også givet et langt mindre bundet billede af, hvem ‘præsten’ er, og hvad vedkommende bør gøre”.

Sammenfatning

Ifølge FUV er Favrskov Provstis initiativ *Akademi for Præstekadetter* blevet særdeles vel modtaget af de adspurgte grupper.

Fra kadetternes side er der tale om en stort set entydig positiv vurdering af arbejdsformen og af udbyttet i form af kadetternes afklaring omkring en fremtid som præst i Den Danske Folkekirke.

Fra menighedsrådenes side ses kadetternes tilstedeværelse helt overordnet som et frisk pust til provstiets kirkeliv.

Og fra præsternes side fremhæves kadetterne som en arbejdsmæssig ressource i forbindelse med gudstjenester og undervisning samt – ikke mindst – som bidrag til udvikling af præsternes egen praksis.

Overvejelser og perspektivering

Projektet rummer dels nogle tematikker, der kan overvejes i forhold til fremtidig ansættelse af flere hold præstekadetter og dels nogle perspektiver i forhold til uddannelserne og folkekirken.

TEMATIKKER TIL OVERVEJELSE

Ifølge FUV kan det overvejes om forholdet mellem forankring af præstekadetterne i hele provstiet og den nære tilknytning til et enkelt pastorat eller samarbejdszone fremadrettet skal justeres. Det kunne både være af hensyn til kadetternes læring og provstiets udbytte.

Det kan også overvejes, om hovedvægten i kadetternes arbejdsopgaver fremadrettet også skal være gudstjeneste og prædiken eller om opgaver indenfor religionspædagogik og diakoni / sjælesorg skal fylde mere i opgaveporteføljen. Et andet område, der kan overvejes, er, hvilke opgaver, præstekadetterne kan tage i sognene sammenlignet med studerende fra pastoralseminariet. F.eks. mulighed for at forrette nadver.

Endelig kan det overvejes om projektet med præstekadetterne kan være løftestang for en mere systematisk brug af kollegial sparring som udviklingsværktøj i provstiet.

PERSPEKTIVERING

Akademi for Præstekadetter peger også på nogle mere generelle perspektiver, der rækker ud over Favrskov Provsti. I forhold til teologiuddannelsen handler det ikke mindst om vekselvirkningen mellem teori og praksis, som har vist sig frugtbar for de studerendes afklaring af fremtiden.

Spørgsmålet er, hvordan vekselvirkningen kan udvikles yderligere, også som led i den akademiske uddannelse. I forhold til pastoralseminariet tyder erfaringerne på, at kadetterne med deres baggrund kan bidrage til at styrke undervisningen og være med til at kvalificere den faglige refleksion.

Spørgsmålet er, hvordan man fremadrettet kan tilrettelægge forløbet på pastoralseminariet, så det i endnu højere grad tager højde for deltagernes vidt forskellige forudsætninger og behov.

Og endelig peger erfaringerne med kadetprojektet i retning af, at folkekirken selv kan være med til at styrke rekrutteringsgrundlaget ved at give teologistuderende adgang til praktisk erfaring med præstefaget. Her er spørgsmålet, hvordan det bedst organiseres, og hvordan der kan tænkes i andre modeller, som ikke kun tilgodeser provstier tæt på studiebyerne, men som giver mulighed for lidt længere ophold, f.eks. i form af sommerpraktik uden for universiteternes undervisningsperiode.

Konklusion

FUV konkluderer at tilbagemeldingerne fra kadetter, præster og menighedsråd samstemmende peger på, at *Akademi for Præstekadetter* i høj grad må siges at være lykkedes i forhold til sin intention.

PROJEKTETS MÅL

FUV konkluderer, at projektet opfylder projektbeskrivelsens mål:

- Der har været ansat fem præstekadetter per år.
- Kadetterne udfører konkrete præsteopgaver under vejledning af en erfaren præst.
- Akademiet er et kollektivt læringsrum for kadetter og præster
- Erfaringer fra projektet indsamles og sammenfattes i en rapport

ØNSKEDE EFFEKTER AF PROJEKTET

Udover de konkrete mål, har FUV også vurderet projektet på en række afledte effekter, der ifølge projektbeskrivelsen gerne skulle opnås.

FUV vurderer at:

- kadetterne har vist sig som en betydelig arbejdskraft og at der er potentiale til et endnu større udbytte, hvis den nære tilknytning mellem en kadet og et pastorat realiseres i det omfang, der oprindeligt var planlagt, men som blev begrænset pga. corona.
- tilstedeværelsen af præstekadetter har givet et løft til kirkelivet i Favrskov provsti, hvilket er sket dels ved selve tilførslen af ressourcer, dels ved ny inspiration og kollegial sparring og udvikling.
- den brede berøring med provstiets sogne-menigheder i første del af projektperioden har givet kadetterne et værdifuldt indblik i folkekirkens organisation og forskellighed.
- den nære tilknytning til pastoraterne i sidste del af projektperioden har givet kadetterne en dybere indsigt i præsternes hverdag og menighedsrådenes arbejde.
- studiejobbet er aktivt med til at motivere kadetterne til at blive præster og at projektet i forhold til rekrutteringsperspektivet i høj grad kan betegnes som en succes.
- kadetterne har oplevet studiejobbet som brobygning mellem studie og arbejdsliv.

REALISERING AF PROJEKTETS LANGSIGTEDE FORMÅL:

FUV vurderer at:

- Erfaringerne med projektet viser, at akademiet i form og indhold kan udgøre en brugbar model i forhold til at understøtte, at der bygges bro mellem akademisk studium og præsteembedet.
- Det lykkes at tiltrække nye præster til folkekirken. Alle fem præstekadet ønsker at søge præsteembede i folkekirken og har gået på pastoralseminariet. I skrivende stund, primo april 2022, er tre af fem kadetter blevet ansat som præster. Tilbagemeldingerne fra præstekadetterne viser at akademiets didaktiske tilgang i akademiet og berøringen med præstens opgaver har haft afgørende betydning herfor.
- Det kræver en længere tidshorisont at afgøre, om det lykkes at fastholde præster i folkekirken. Men hvis Favrskov har ret i vurderingen af, at problemet med fastholdelse bunder i traditionstab og manglende kendskab til folkekirken som arbejdsplads kan man forestille sig, at akademiet i et vist omfang kan modvirke dette.
- Med to på hinanden følgende hold præstekadetter i perioden 2019-22 har projektet givet et solidt grundlag for indhentning af erfaring med akademiformen og for at vurdere behov for justeringer. Og med udgivelse af rapporten gøres erfaringerne tilgængelige for andre provstier og stifter, som påtænker at iværksætte lignende tiltag.

Tak til alle!

Opgaven med etableringen af Akademi for Præstekadetter har været kompleks og arbejdet i styregruppen har været intenst. Gængs tænkning udfordredes, regler og rammer, og selvom der lokalt i provstiet og i stiftet var fuld opbakning, så var der ikke overraskende nationalt en række udfordringer. For egentlig ligger ansvaret for de teologistuderendes praktiske dannelse jo ikke i et provsti. Traditionelt er det en national opgave. Hovedbestyrelsen i præsteforeningen spurgte da også helt forståeligt på et tidspunkt, "om hvert provsti nu skal have sit eget pastoralseminarium"?

Nej, det skal et provsti ikke! Men der kan være brug for at tænke nyt. Og her har det været enormt givende at få sine tanker prøvet af i et stærkt innovativt miljø. Uden de indsigter, den enkelte i styregruppen har repræsenteret, var de første spæde ideer til ansættelse af teologistuderende aldrig blevet til noget.

Derfor en varm tak til sognepræst og tillidsrepræsentant Mette Krabbe, til sognepræst Knud Bunde Fries, til kommunikations- og projektmedarbejder Anne Dorte Nørby, til valgmenighedspræst (og på det tidspunkt teologistuderende) Signe Riis Helbo, til sognepræst Ann Vendeltorp, til akademileder, sognepræst

Eva Pedersen, der så dygtigt har fået akademiet i drift. En stor tak til studielektor Erling Andersen, FUV for en uvurderlig processtyring og inspiration i opbygningen af akademiet. Uden Erlings bistand var Akademi for Præstekadetter næppe blevet en realitet!

En hjertelig tak også til menighedsrådene og provstiuvalget samt provstiets præster for en helt entydig opbakning. Det har været af afgørende betydning, at projektets demokratiske legitimitet har været på plads fra start til mål.

Også en tak til dem, der har været bærende i udarbejdelsen af rapporten. Her har det været meget inspirerende, at opgaven blev lagt i hænderne på teologisk vidensmedarbejder, ph.d., Kirsten Donskov Felter, FUV og lektor i almen teologi og kirkelig voksenpædagogik, ph.d., Lars Sandbeck samt vidensmedarbejder Maiken Friischman Larsen, FUV.

Sidst, men ikke mindst, en stor tak til biskop Henrik Wigh-Poulsen for uafkortet støtte og hjælp undervejs!

*"Nøddelund" marts 2022
Anders Bonde*

AKADEMI FOR
PRÆSTEKADETTER

Se mere på
folkekirkenfavrskov.dk